

© FOTO: NOBA

Prof. dr. Jelle Janssens over het nut van een fusie

“Het doel van een fusie moet de slagkracht zijn”

Sinds de Wet houdende diverse bepalingen uit 2009, die de modaliteiten voor een fusie invoerde in de Wet op de geïntegreerde politie uit 1998, tellen we nog altijd maar een tiental fusies. We vroegen professor Jelle Janssens (Ugent) naar de achtergronden en beweegredenen.

Tendensen

Welke zijn de belangrijkste redenen voor politiezones om te fuseren?

Jelle Janssens: “We kunnen vijf tendensen onderscheiden. In een onderzoek van prof. dr. Brice De Ruyver en mezelf in 2013 waren er twee grote drijfveren voor een schaalvergroting: enerzijds de zoektocht naar een meer efficiënte werking om de kosten te drukken als gevolg van de financieel-economische crisis van 2008, anderzijds de zoektocht naar geschikte korpschefs omdat er heel wat met pensioen gingen. Ook vandaag blijft de vaststelling dat de verkenning naar schaalvergroting deels gedragen wordt vanuit efficiëntie-overwegingen. De tweede tendens is de herwaardering van de wijkwerking en de informatiepositie van de wijkfunctionaliteit. Politiediensten moesten het hoofd kunnen bieden aan extremisme en georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. De criminaliteit verschoof van *visible impact crimes* zoals diefstal, vandalisme, geweld, inbraken naar *hidden impact crimes* zoals polarisering en extremisme, ondermijnende criminaliteit en cybercriminaliteit. Ten derde is er de toegenomen vraag naar specialisatie binnen de politiezones. Nieuwe

samenwerkingsverbanden zoals Family Justice Centres, Project M, Stroom- en Kanaalplan vergen nieuwe organisatorische antwoorden en de vraag naar kennis inzake cybercrime, milieuhandhaving, stedenbouw, sociale fraude neemt sterk toe. Ten vierde is er de digitalisering van de maatschappij en dus ook van de politieorganisatie. Dit vergt een projectmatige werking die voldoende ondersteund kan worden via een uitgebouwde backoffice. En tot slot ziet het er niet naar uit dat de instroom van nieuwe politiemedewerkers op korte termijn significant zal toenemen en dat de werking en de middelen van de federale politie ook een boost zullen krijgen.

Deze vijf tendensen zetten zich onverminderd door en indien er geen overkoepelende visie wordt ontwikkeld en geïmplementeerd, zal het politieschip onvermijdelijk zinken. Dat is volgens mij nu al het geval en kan afgeleid worden uit de

verschillende onderzoeken die ik voerde. Politiezones kleiner dan 150 medewerkers worstelen nu al met het realiseren van de basispolitiezorg, laat staan dat men een volwaardig antwoord kan bieden op de vraag naar specialisaties, organisatorische heroriëntering en de uitdagingen die de *hidden impact crimes* bieden.”

“Politiezones met minder dan 150 medewerkers worstelen nu al met het realiseren van de basispolitiezorg.”

POLITIEZONES

THEMANUMMER FUSIES, SAMEN- WERKINGEN EN ASSOCIATIES POLITIEZONES

- 4 PZ Getevallei: een fusie om trots op te zijn
- 6 NORA, de associatie tussen de politiezones Grimbergen, KASTZE, K-L-M, WOKRA, VIMA en Zaventem
- 7 WVL4: Politiezones Westkust, Polder, RIHO en Vlas gaan nog nauwer samenwerken
- 8 Eerste fusie van politiezones in Wallonië in de maak

► *vervolg van pagina 1*

Schaalvergroting

Is schaalvergroting de oplossing?

Jelle Janssens: "Voor alle duidelijkheid: schaalvergroting is geen wondermiddel om het hoofd te bieden aan de uitdagingen waarmee onze geïntegreerde politie wordt geconfronteerd. Daarvoor hebben we een holistische aanpak nodig. We moeten evolueren naar het gebruik van kwaliteitsnormen in plaats van kwantitatieve normen om de verwezenlijking van de basispolitiezorg te meten. We moeten zoeken naar nieuwe manieren van rekruteren, opleiden en functioneel verlonen, naar manieren om informatie in te zamelen, te beheren en te exploiteren en innovatie moet worden ingebed binnen de politieorganisatie."

Territoriale, functionele en digitale schaalvergroting

Is schaalvergroting dan wel nodig?

Jelle Janssens: "Schaalvergroting kan zich voordoen in drie verschillende vormen: territoriaal, functioneel en digitaal. De digitale schaalvergroting verwijst naar het opschalen van informatiesystemen en databanken die een groter bereik krijgen. Een dergelijke vorm van schaalvergroting komt weinig ter sprake bij de schaalvergroting van politiezones, omdat het meteen de lokale politiezones overstijgt."

De functionele vorm zien we vaak bij samenwerkingsprotocollen en associaties. Middelen worden gebundeld en gedeeld om tot een grotere efficiëntie te komen. Vaak komt het bij samenwerkingsprotocollen neer op ruilhandel en zien we een Mattheüseffect opduiken

waarbij de meest slagkrachtige organisaties met elkaar samenwerken. Associaties vergen een grotere beleidsafstemming omdat middelen worden aangekocht en medewerkers worden ingezet ten behoeve van meerdere politiezones.

Associaties kunnen zowel territoriaal – projecten op een groter grondgebied – als functioneel zijn – het poolen van medewerkers voor de uitbouw van een bepaalde specialisatie. Deze vormen van samenwerking lijken aantrekkelijk omdat finaal niets wijzigt aan de rechtspersoonlijkheid van de politiezone: die blijft bestaan, de korpschefs blijven in functie en medewerkers met (mandaat)toelagen blijven die ook krijgen.

Maar deze vorm heeft wel een achilleshiel: de beleidsafstemming. Enerzijds worden politiezones geconfronteerd met politieke beleidsmakers die per legislatuur kunnen wisselen en er andere visies kunnen op nahouden. Anderzijds kan het voorvallen dat de ene politiezone nog over voldoende capaciteit beschikt om een beleidsvrije ruimte te creëren, maar dat deze capaciteit door de samenwerking in het gedrang komt. Ook kan het voorvallen dat tussen politiezones afspraken niet worden nagekomen, wat dan ook de samenwerking op de helling zet.

De fusie is zowel een territoriale als functionele schaalvergroting waarbij de politiezones opgaan in een nieuwe politiezone. Dit is met een de meest ingrijpende organisatorische

verandering, waarbij mensen en middelen geheroriënteerd worden, functies en (mandaat)toelagen verdwijnen en een nieuwe manier van werken dient te worden gezocht onder leiding van één korpschef. Het voordeel hier is dat de samenwerking niet langer vrijblijvend is en dat er eenheid van gezag ontstaat."

Obstakels

Waarom zijn er dan niet meer fusies?

Jelle Janssens: "De beslissing om al dan niet in een fusie te stappen ligt bij politici: de burgemeesters en finaal de politieraden of de gemeenteraden bij eengemeentezones. Bij een fusie moet de politie het fiat krijgen van de politici. Dit kan moeilijk liggen omwille

van verschillende visies op politiezorg, ervaringen met schaalvergroting, interpersoonlijke verhoudingen en relaties en politieke rationaliteiten. Politici hebben de totstandkoming van de hulpverleningszones meegemaakt en evalueerden die niet altijd even

positief. We zien ook dat korpschefs die niet geneigd zijn om te fuseren, hun burgemeester bepaalde zaken influisteren waarbij dan vooral de negatieve aspecten van een fusie worden belicht, zoals de vrees dat er geen patrouilles meer op het grondgebied van de gemeente te zien zullen zijn. Veel hangt af van de managementcapaciteiten van de politieorganisatie en de noodwendigheden van de politiezorg. De ervaring leert echter dat de burgemeesters van fusiezones in grote mate tevreden zijn over de werking van de nieuwe politiezone."

"De ervaring leert dat de burgemeesters van fusiezones in grote mate tevreden zijn over de werking van de nieuwe politiezone."

Jelle Janssens (UGent): "De verhouding tussen de burgemeester en de politieorganisatie moet er één zijn van afstemming, niet van sturing."

En toch blijven veel politiezones aarzelen?

Jelle Janssens: "Burgemeesters en korpschefs vragen zich niet alleen af of een fusie zal leiden tot een betere politiezorg, ze vrezen ook om de lokale verankering te verliezen. Daarbij kijken ze vooral naar het onthaal, de wijkwerking, de aanrijtijden en de zeggenschap voor de burgemeesters. De eerlijkheid gebied me om te stellen dat de basisfunctionaliteiten onder druk staan. Niet iedere politiezone beschikt over een volwaardige verkeersdienst, een dienst slachtofferbejegening of een voldoende aantal opgeleide medewerkers openbare ordehandhaving. Daarnaast stellen we ook vast de burgemeester al lang niet meer de 'sheriff' is. De politiehervorming creëerde een professionele politieorganisatie met professionele managers. De verhouding tussen de burgemeester en de politieorganisatie is er een van afstemming, niet van sturing. De 'zeggenschap' is in de meergemeentezones nu al sterk gewijzigd en zou geen impact mogen hebben op de professionaliteit van de politieorganisatie die met haar voelspriet perfect zou moeten kunnen inspelen op lokale noden en uitdagingen. Met andere woorden, wat men nu als lokale verankering beschouwt, staat al enige tijd ernstig onder druk. Een fusie moet ertoe leiden dat die lokale verankering net versterkt wordt via een projectmatige werking.

En er is nog een derde aspect, nl. het financiële plaatje. Een fusie kost inderdaad geld. Op termijn kunnen weliswaar 'winsten' worden gerealiseerd door een aantal zaken zoals pensionering, door de invulling van functies te herzien, door te outsourcen of nieuwe samenwerkingsverbanden met partners, inclusief met de gemeenten, te ontwikkelen. En het kan ook op het gebied van de kostenstructuur, zoals investeringen, onderhoud en aankoopbeleid. Maar dat mag niet het uitgangspunt zijn. De politie staat ten dienste van de bevolking en de organisatie en de middelen moeten die dienstverlening kunnen waarborgen. Als er specialisaties moeten worden aangetrokken, dan vergt dat investeringen. Maar dergelijke specialisaties hangen sterk af van wat de politieke overheden wensen en van de lokale noden en specificiteiten. Er zijn fusiezones waarbij de fusie niet heeft geleid tot hogere kosten. Er zijn andere fusiezones waar dat wel zo was. Veel hangt af van de invulling van de lokale politiezorg. En ze zijn wel allemaal in slagkracht toegenomen.

"Alle gefuseerde politiezones zijn in slagkracht toegenomen."

Vaak lopen fusiegesprekken vast op deze drie punten: de garanties op succes, de lokale verankering en de kosten. Ook vandaag nog stellen we vast dat het financiële verhaal het grootste struikelblok is. Al te vaak wordt er geredeneerd vanuit winnaars en verliezers. Combineer dit met de persoonlijke relaties tussen korpschefs en burgemeesters en dan heb je de ingrediënten voor een stilstand.

Hoe komen we daaruit?

Jelle Janssens: "Politiezones die nadenken over een fusie, moeten eerst een antwoord formuleren op de vraag welke soort politiezorg ze gerealiseerd willen zien. Wat zijn, met andere woorden, de contouren van de fusie, welke visie wordt er nagestreefd? Daarnaast moeten ze ook de financiële parameters in kaart brengen. Hierbij is het belangrijk dat er geen lijken uit de kast vallen, want dat kan het vertrouwen schaden. Zonder financieel akkoord, is een fusie onmogelijk.

En wat ook heel vaak uit het oog wordt verloren, zowel bij het uitvoeren van een voorafgaande studie als bij de verdere voorbereiding van een potentiële fusie, is de communicatie naar de stakeholders, niet in het minst naar de eigen medewerkers. Zelfs bij een verkenning is het belangrijk om de medewerkers in te lichten."

Jelle Janssens

Prof. Dr. Jelle Janssens is docent strafrecht en criminologie aan het departement criminologie, strafrecht en sociaal recht en onderzoeker bij het Institute for International Research on Criminal Policy (IRCP) van de Universiteit Gent. Hij is co-promotor van het onderzoek met betrekking tot de schaalvergroting van politiezones dat op 24 april 2019 werd voorgesteld in de Kamer van volksvertegenwoordigers. Recent publiceerde hij het verslag van zijn onderzoek *Politiezone Noordwest Limburg. Haalbaarheidsstudie naar de mogelijke fusie van de politiezones BHT, HANO, Kempenland en Lommel.*

Wettelijke bronnen

- Wet houdende diverse bepalingen van 30 december 2009, BS 31 december 2009, p.82925
- Wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus.
- KB van 28 april 2000 houdende indeling van het grondgebied van de provincie in politiezones (uitzondering: Limburg KB 27 december 2000).

Ministeriële omzendbrief

- Ministeriële Omzendbrief van 31 maart 2010 m.b.t. de mogelijkheid tot schaalvergroting van de politiezones, BS 8 april 2010.

PZ Getevallei: een fusie om trots op te zijn

De Vlaams-Brabantse politiezones LAN (Landen/Linter/Zoutleeuw) en Tienen/Hoegaarden fuseerden op 1 januari 2019 en werden zo de nieuwe PZ Getevallei. Julie Huyghebaert, adviseur beleid en communicatie van de politiezone, legt uit hoe de fusie precies tot stand kwam.

Hoe hebben jullie de fusie voorbereid?

Julie Huyghebaert: "In de voorbereiding naar de fusie richtten we verschillende werkgroepen op. Daarin werd er rond alle thema's van de organisatie gewerkt met als doel te kijken naar de toekomst en tevens de nieuwe politiezone mee vorm te geven. Door het opstarten van deze werkgroepen kregen de medewerkers inspraak en konden zij constructief meebouwen aan hun nieuwe politieorganisatie. Zo wordt die ook ondersteund en vooral gedragen door de medewerkers."

Hoe pakten jullie dat concreet aan?

Julie Huyghebaert: "Er kwamen vijf horizontale werkgroepen die rond bepaalde basisfunctionaliteiten van onze politiezone werkten: interventie en onthaal, verkeer, recherche, het

Julie Huyghebaert, op de foto samen met korpschef Stephan Gilijs: "Sinds de fusie voeren we een actief beleid van interne en externe communicatie. De politiekant is daarvan één aspect."

lokaal informatiekrispunt (LIK) en wijkwerking. Daarnaast werden er zes transversale werkgroepen opgericht die organisatie-overschrijdend werkten: beleidsondersteunend team (BOT), HRM, logistiek, ICT, communicatie en financiën.

Het BOT werd samengesteld uit vrijwilligers van alle diensten binnen de organisatie en moest de beleidskoers mee vorm geven. Er werd op een constructieve manier gewerkt om de krachtlijnen te ontwikkelen en er vooral voor te zorgen dat het beleid goed werd afgestemd op de noden van de politiezone. Het is vanuit de werkgroep van het beleidsondersteunend team (BOT) dat de uitwerking van de nieuwe missie, visie en waarden tot stand is gekomen. Ook vandaag werkt dit BOT nog altijd mee aan de verdere uitbouw van de politiezone.

In de aanloop naar de fusie namen we bij alle medewerkers van beide voormalige zones (PZ LAN en PZ Tienen-Hoegaarden) een cultuurspiegel (zie kader) af. Uit die cultuurspiegels kwamen verschillende aandachtspunten naar voor. Op deze manier kregen we een goed beeld van de verwachtingen en werden er concrete en nuttige oplossingen gezocht om de nieuwe politiezone daarop af te stemmen. Ook de verwachtingen van onze overheden en

externe partners werden in kaart gebracht, zodat hiermee verder kon worden gewerkt. Ten slotte werd er ook goed nagedacht over de verdeling van de medewerkers in verschillende diensten, cellen, functionaliteiten en teams. Zo zien we dat de nieuwe organisatie-indeling een duidelijke meerwaarde vormt ten opzichte van de indeling van de voormalige politiezones. Deze indeling zorgt voor een goed werkende basisstructuur als draaischijf voor de hele organisatie."

Hoe evalueren jullie de fusie na ruim één jaar?

Julie Huyghebaert: "Na één jaar kunnen we al een eerste balans opmaken. Daaruit blijkt dat er al heel wat 'wins' zijn gerealiseerd en dat onze politiezone ook efficiënter werkt. De basispolitiezorg in de betrokken gemeenten is duurzaam verbeterd en er wordt voortdurend gestreefd naar het leveren van een gelijkwaardige, kwaliteitsvolle politiezorg op mensmaat aan de hand van maatschappelijk duurzaam ondernemen.

Als we na één jaar kijken naar de invulling van de zeven basisfunctionaliteiten, die de kernelementen vormen van een kwaliteitsvolle politiezorg, stellen we vast dat de schaalvergroting heel wat positieve elementen heeft opgeleverd. We stellen vast dat er ruim wordt voldaan aan de

Fusie

Een fusie van politiezones is – conform de actuele regelgeving – de (vrijwillige) samensmelting van twee of meer politiezones die na de fusie ophouden te bestaan en opgaan in een nieuwe politiezone. Alvorens de fusie een feit kan worden, dienen er echter een aantal formele stappen te worden doorlopen die zijn opgesomd in de omzendbrief van 31 maart 2010 over de mogelijkheid tot schaalvergroting van de politiezone.

verschillende organisatie- en werkingsnormen voor het leveren van de basispolitiezorg (PLP 10). Er blijkt duidelijk dat we al meer doen met evenveel middelen, rekening houdend dat we momenteel nog niet draaien op het voltallige personeelskader dat werd voorzien na de schaalvergroting.

Enkele voorbeelden:

- **Wijkwerking**

Er kwam meer ruimte voor de wijkagenten (van 20 naar 23 VTE's), in die zin dat de wijkkantoren op vijf verschillende locaties werden behouden. Wijkagenten zijn door de herverdeling van bepaalde taken in het kader van de fusie ook meer bezig met hun kernactiviteiten. Op deze manier zijn ze meer aanwezig op het terrein en nog meer zichtbaar en aanspreekbaar voor de burger.

- **Onthaal**

Het centrale onthaal in Tienen was al permanent geopend, maar we voerden bepaalde structurele aanpassingen door om een betere dienstverlening te kunnen aanbieden. Zo plaatsten we aan het onthaal een glazen wand, die niet alleen zorgt voor een betere akoestiek maar ook meer privacy voor de burger biedt. Bepaalde wijkkantoren hebben nu uitgebreidere openingsuren, alsook een avondopening waarvan burgers gebruik kunnen maken.

- **Interventie**

Er werd een duidelijke aansturing gecreëerd voor de inspecteurs op het terrein, bestaande uit een pool van hoofdinspecteurs. Zij coachen medewerkers en zorgen voor de nodige coördinatie bij de opdrachten. Er zijn permanent meer ploegen aanwezig op het terrein en er zijn tevens 5 extra piekploegen die worden ingezet om specifiek te werken aan eigen opdrachten en fenomenen. Op deze manier wordt er intensief en actief gewerkt aan criminaliteitsfenomenen die de kop opsteken en concrete opvolging vragen.

Er werd tevens meer flexibiliteit in de planning gecreëerd, wat zorgt voor een betere work-life balance van onze medewerkers op het terrein.

- **Politie slachtofferbejegening**

Er kwam meer flexibiliteit door het vergroten van de pool van gespecialiseerde medewerkers inzake politie slachtofferbejegening.

- **Lokale opsporing en onderzoek**

Dankzij de schaalvergroting werden de teams herverdeeld en werd de mogelijkheid gecreëerd om een verregerende specialisatie verder uit te werken inzake bepaalde fenomenen als eigendommen, drugs, personen

en algemene recherche. Daarnaast wordt er tevens meer ingezet op bestuurlijke handhaving.

- **Handhaving openbare orde**

Dankzij de oprichting van een nieuwe dienst Operaties wordt er meer gestuurd en is er een helicopterview aanwezig inzake de operationele werking van de hele politiezone. Door de schaalvergroting is de nieuwe politiezone beter in staat om voldoende eigen personeel in te zetten bij lokale evenementen en rampen. Ook de verplichte bijdrage aan de federale opdrachten waaronder het leveren van HYCAP (inzet, opleiding en training, ...) is verbeterd. Daarnaast is er ook minder sociale belasting of druk voor de officieren van bestuurlijke politie, aangezien zij door het personeelskader met een grotere groep zijn om de permanenties te verdelen.

- **Verkeer**

Er werd een gespecialiseerde dienst inzake verkeer uitgebouwd. Dit zorgt voor de nodige expertise en het uitwerken van een doorgedreven verkeersbeleid inzake controles, preventie en het beantwoorden van verkeersgerelateerde vragen van zowel interne als externe partners."

Welk voordeel leverde dit op voor de ondersteunende diensten?

Julie Huyghebaert: "Niet alleen de basispolitiezorg ging erop voorruit, ook de ondersteunende processen voeren er wel bij. Zo beheren we een actief beleid van interne en externe communicatie. De website, facebookpagina, de politiekant en de positieve perscontacten zijn maar enkele voorbeelden van het verbeterde communicatiebeleid van de zone. Daarnaast wordt er ook ingezet op het beheer van klachten en werden er al heel wat korpsnota's en processen geoptimaliseerd of opnieuw uitgewerkt.

Uiteraard staan we na één jaar fusie nog niet aan het eindpunt en zullen we de komende jaren nog heel wat uitdagingen aangaan en uitwerken. We zijn een politiezone in volle ontwikkeling die steeds verder bouwt aan de visie en missie van een politie in verbinding."

Zijn er zaken die jullie nu anders zouden aanpakken?

Julie Huyghebaert: "Wanneer we terugkijken op het traject dat we aflegden met de voorbereiding van de fusie, stellen we vast dat we eigenlijk heel tevreden zijn. De fusie werd vooral uitgewerkt door medewerkers te betrekken en inspraak te geven en we merken dat dit heeft geloond. Medewerkers zijn mee in het

Cultuurspiegel

De cultuurspiegels werden afgenomen bij alle medewerkers van beide voormalige zones. Dat gebeurde aan de hand van een digitale vragenlijst met een 30-tal eenvoudige vragen. Het resultaat is een cultuurbeeld van de organisatie vandaag en een beeld van de gewenste cultuur. Na de verzameling van de gegevens uit deze vragenlijst, werd er een verslag opgesteld met de kernpunten. Die werden verder besproken in een workshop, waarin er samen met het beleid en de medewerkers concreet aan de slag werd gegaan om de huidige cultuur om te zetten naar de cultuur die men voor ogen heeft.

verhaal en geven het beste van zichzelf, wat wil zeggen dat de fusie goed werd verteerd en er amper (nog) sprake is van weerstand tegen eventuele veranderingen. Men wil presteren en zoekt naar oplossingen om dit op een efficiënte manier te doen.

Eén element dat we anders hadden willen zien is vooral het centraliseren van alle medewerkers op één locatie. Omwille van verschillende redenen werd er toen gekozen voor een spiegeling van diensten op verscheidene locaties en we merken dat dit in de praktijk moeilijker werkbaar is. Het is een uitdaging om alle medewerkers vanop verschillende locaties betrokken te houden."

Waren er cruciale punten op de fusie te doen slagen?

Julie Huyghebaert: "Enkele cruciale punten om de fusie te doen slagen waren de politieke bereidheid, het vormgeven van een duidelijke visie die bij het uitwerken van de fusie werd aangehouden door leiderschap met lef te tonen. En uiteraard moet er worden ingezet op maximale participatie van alle medewerkers."

Meer info

In haar eerste editie van de *Politiekant* (september 2019) ging de PZ Getevallei ook dieper in op het traject van de fusie. De kant is terug te vinden op de website van PZ Getevallei.

NORA, de associatie tussen de politiezones Grimbergen, KASTZE, K-L-M, WOKRA, VIMA en Zaventem

Op 6 december 2019 ondertekenden de burgemeester-voorzitters en korpschefs van de zes Vlaams-Brabantse politiezones Grimbergen, KASTZE, K-L-M, WOKRA, VIMA en Zaventem een raamovereenkomst voor de oprichting van de politieassociatie Noordostrand (NORA). De samenwerking ging officieel van start op 1 januari 2020.

De politiezones Grimbergen, KASTZE (Kampenhout, Steenokkerzeel en Zemst), K-L-M (Kapelle-op-den-Bos, Londerzeel en Meise), WOKRA (Wezembeek-Oppem en Kraainem), VIMA (Vilvoorde, Machelen) en Zaventem werken onderling al langer samen, maar dat gebeurde tot nog toe vooral ad hoc. Met deze associatie gaan ze actief op zoek naar interessante werkdomeinen om een structureel samenwerkingsverband aan te gaan. De politieassociatie beoogt een kwaliteitsverbetering in de dienstverlening naar de burger door optimalisatie van de interne werking of door een efficiëntere inzet van mensen en (financiële) middelen. "Er werd bewust gekozen voor een politie-associatie en niet voor een fusie," licht **Catherine Bodet**, directeur beleid & communicatie bij PZ VIMA toe. "Een fusie is voorlopig niet aan de orde. Bij een associatie zoals NORA behoudt elke politiezone haar eigenheid. Bij de politiezones in de Brusselse rand is dat een belangrijk thema."

Associatie

Een politieassociatie kan gedefinieerd worden als: "Een open en dynamische vorm van samenwerking tussen politiezones die een beleidsmatige, organisatorische en operationele meerwaarde heeft door het samenbrengen van menselijk potentieel en diensten. Het partnerschap is mogelijk op vele terreinen en resulteert in het integreren van diensten, het optimaal aanwenden en benutten van capaciteit en expertise en het onderling afstemmen van werkings- en investeringsmiddelen. De samenwerking wordt uiteindelijk geformaliseerd in een schriftelijke bindende overeenkomst met respect voor de eigenheid van de participerende zones."

Raamovereenkomst en sub-overeenkomsten

Binnen de politieassociatie NORA behouden de zones hun eigen rechtspersoonlijkheid en blijven ze onder de bevoegdheid van hun eigen bestuursorganen vallen. Per samenwerkingsdomein wordt een aparte sub-overeenkomst opgemaakt als aanvulling op de raamovereenkomst. De politiezones kiezen zelf of ze zich bij de sub-overeenkomst aansluiten. Er is dus geen verplichting om in te stappen in een samenwerkingsverband dat geen voordeel oplevert voor de politiezone. Op die manier zorgt de politieassociatie voor een grote flexibiliteit.

Ondersteunende processen

Aan de inzet op het terrein wordt volgens de zones niet geraakt. **Catherine Bodet**: "Het zijn vooral de ondersteunende processen die het voorwerp uitmaken van de doorgedreven samenwerkingsvorm, bijvoorbeeld de organisatie van gemeenschappelijke trainingen in geweldsbeheersing. Alle medewerkers krijgen nu jaarlijks een cursus geweldbeheersing. Daarvoor kunnen we nu een beroep doen op de lesgevers van andere politiezones en deze trainingen gezamenlijk organiseren. Hetzelfde geldt voor de benadering van slachtofferbejegening. Maar we doen dus geen interventies in de andere politiezones van de associatie. We vinden het immers heel belangrijk dat de bevolking nog altijd rechtstreeks in contact komt met de politiemensen van de eigen zone."

Catherine Bodet: "We vinden het heel belangrijk dat inwoners rechtstreeks in contact kunnen komen met de medewerkers van de eigen lokale politiezone."

WVL4: Politiezones Westkust, Polder, RIHO en Vlas gaan nog nauwer samenwerken

De korpschefs en de voorzitters van de politiecolleges van de West-Vlaamse politiezones Westkust, Polder, RIHO en Vlas ondertekenden in februari 2018 een uniek samenwerkingsprotocol. Dat werd 'WVL4' gedoopt. In oktober 2019 kreeg de samenwerking na anderhalf jaar een positieve evaluatie en dat was de aanzet om de samenwerking nog op te drijven.

Doelstelling

De belangrijkste doelstelling van WVL4 was het inzetten van personeel en middelen te optimaliseren voor zowel operationele als algemene taken. Zo behouden de verschillende zones hun structuren om snel te kunnen schakelen en wendbaar te blijven, maar genieten ze wel van de schaalvoordelen van een grote organisatie. "Een fusie was niet aan de orde", licht korpschef Curd Neyrinck van PZ RIHO toe. "Een fusie is vooral ingrijpend op politiek vlak. Daarvoor moeten bijvoorbeeld de neuzen van alle betrokken burgemeesters in dezelfde richting staan. Bij een samenwerking komt vooral het politionele aspect tot uiting. Door niet te kiezen voor een fusie konden we ook de discussies vermijden over de vraag op welke plaats het onthaalpunt en de lokale recherche moesten worden ondergebracht. Een samenwerking speelt zich veeleer af op operationeel vlak en laat ons toe toch snel te schakelen in onze politionele uitvoering."

Resultaten

"Onze samenwerking is een mooi voorbeeld van een win-winsituatie, met enkele duidelijke resultaten. Zo kocht de PZ Westkust enkele drones aan, die elk van de vier politiezones kunnen inzetten. Elke zone leidt daarvoor eigen piloten op, de toestellen worden gedeeld. Ook bij de aankoop van voertuigen maken we afspraken. Niet elke zone moet zo zelf voertuigen voor openbare orde kopen of een busje om personeel te vervoeren. Die voertuigen kunnen we beter delen. Ook de cellencomplexen worden gedeeld en we spraken af om de kosten daarvan niet door te rekenen."

"Een ander praktisch voorbeeld dat snel tot resultaten leidde, is het gebruik van de honden. Die worden voortaan samengebracht

en opgeleid in één trainingscentrum. Zo zijn we er zeker van dat ze allemaal dezelfde commando's leren. We werken dan met een oproepsysteem waarbij we de honden snel kunnen oproepen en inzetten. Maar het zijn wel telkens de medewerkers van de eigen politiezone die ze begeleiden."

Taken en disciplines?

De vier politiezones behielden elk hun structuur, maar hebben wel de schaalvoordelen van een grote organisatie. Ze werken overkoepelend samen voor o.a.:

- informatieveiligheid: er is een centrale Data Protection Officer voor de vier politiezones;
- interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk (IDPW);
- personeel/HR: ontwikkeling van jobrotatie en uitwisseling;
- secretarissen van politieraad en politiecollege – functioneel beheer – ICT;
- uitwisseling van monitoren/lesgevers;
- innovatie en technologie;
- gemeenschappelijke communicatie naar de korpsen;
- intern toezicht: de gerechtelijke en opsporingsonderzoeken worden gecentraliseerd;
- inzet van materiaal en middelen: optimaliseren van begrotingen, aanbestedingen en verzekeringen, afspraken over gemeenschappelijke aankopen;
- operationeel gerechtelijke samenwerking: aanpak van milieu misdrijven en slechtnieuwsmeldingen;
- local Computer Crime Unit (LCCU): uitwisselen van systemen en werkwijzen;
- verkeer (motards): gezamenlijke gecoördineerde acties;
- operationeel bestuurlijke samenwerking.

Samenwerking

Overeenkomstig de omzendbrief PLP 27 tot intensifiëring en bevordering van de interzonale samenwerking van 4 november 2002 werd er al vanaf de start na de politiehervorming een volgende logische stap vooropgesteld die bestaat in: 'het zoeken naar bovenlokale verbanden, naar diensten en desgevallend zelfs structuren, die interzonaal kunnen worden uitgevoerd of geïnstalleerd. Dit kan enkel leiden tot meer rationalisatie en efficiëntie.' De bedoeling van deze interzonale samenwerking is:

- de verhoging van de rentabiliteit;
- de verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening;
- streven naar een win-winsituatie, op basis van evenwaardigheid met inachtneming van het principe 'wederkerigheid';
- streven naar een zo groot mogelijk eenvormig beleid in een bepaalde regio, rekening houdend met de autonomie van de politiezones en hun respectievelijke diversiteit en specificiteit.

De politiezones van WVL4 willen nog nauwer samenwerken, maar willen daarbij ook andere politiezones betrekken. De bal ligt hier in het kamp van de bestuurlijke overheden.

Eerste fusie van politiezones in Wallonië in de maak

De politiezones Anderlues-Binche en Lermes voeren verkennende gesprekken rond een mogelijke fusie. Dat kan leiden tot de eerste fusie van politiezones in Wallonië.

De politiecöleges van Anderlues-Binche en Lermes (Lobbes, Erquelinnes, Merbes-le-Château en Estinnes) gaven hun akkoord om te starten met een onderzoek rond een mogelijke fusie.

Wat voorafging

Bij een grondige analyse van het zonaal veiligheidsplan stelde korpschef Philippe Stratsaert van de politiezone Lermes vast dat 5 van de 7 basisdiensten in zijn politiezone (onthaal, interventie, wijkwerking, slachtofferhulp, onderzoek, ordehandhaving en verkeer) niet behoorlijk konden worden uitgeoefend omdat er te weinig personeel is. En voor dat nijpend personeelstekort was er geen oplossing. Van de 20 vacatures in 2019 werd er niet één ingevuld.

Eerste contacten

Daarom contacteerde Philippe Stratsaert zijn collega Laurent Raspe van de politiezone Binche-Anderlues en stelde hem voor om de mogelijkheid van een fusie te onderzoeken. In afwachting verbeterden ze hun onderling partnership via conventies en protocolakkoorden om de hoogste nood te lenigen. Zo is er al een samenwerking op het vlak van IT-ondersteuning en bijstand aan de zone voor de slachtofferhulp en maakt de zone Lermes bij arrestaties al gebruik van cellen in Binche.

Het lokale strafonderzoeksteam ten slotte werd gedetacheerd naar Binche. Philippe Stratsaert: "Om een idee te geven van de urgentie: een interventieteam bestaat normaal uit 30 agenten. In Lermes is slechts de helft daarvan beschikbaar, zodat we bij sommige noodoproepen niet meer kunnen ingrijpen". Laurent Raspe beaamt dat: "Door samen te werken kunnen we waarschijnlijk een extra-interventieteam vormen dat de klok rond kan worden ingezet. De burger heeft het recht op een snelle interventie in een nood-situatie. Daarom is het optimaal operationeel maken van de interventieteams nu het meest dringende. Ook voor de wijkwerking is een snelle interventie op het terrein bij bv. een inbraak of een overval cruciaal, zeker in landelijke gebieden met kleine dorpen en afgelegen woningen zoals in de zone Lermes. Men gaat er te gemakkelijk van uit dat wijkwerking zich beperkt tot de taak van de wijkagent." In de politiezone Anderlues-Binche is de toestand misschien niet zo kritiek als in Lermes, maar ook daar is de zone met 100 politieagenten onderbemand en valt de rekrutering tegen. Met zijn huidige begroting gaat Laurent Raspe naar eigen zeggen ook de impact voelen op zijn budget van bijkomende uitgaven als maaltijdcheques, de loonsverhogingen van de intersectoriale akkoorden en de toenemende verzekeringskosten: "Maar

besparingen zijn het doel niet, wel operationeel beter kunnen werken en de budgettaire problemen vermijden die zich in de toekomst aankondigen", aldus Laurent Raspe.

Hoe moet het verder?

Het rapport dat de korpschefs zullen indienen wordt in de loop van de tweede jaarhelft verwacht. Het zal worden voorgelegd aan een commissie van de burgemeesters van de zes betrokken gemeenten en de beide politieraden beslissen of er een fusie komt. Daarna moeten er twee Koninklijke Besluiten worden uitgevaardigd, één voor de territoriale afbakening van de zone en een ander voor de installatie van de nieuwe beheersorganen van de politiezone. "Het hele proces kan een jaar tot 15 maanden in beslag nemen", aldus Philippe Stratsaert.

Is er een alternatief?

De nieuwe zone zou 20 km² groot zijn en 150 manschappen tellen. Omdat de politiezone Lermes niet langer kan functioneren in de huidige omstandigheden, is er volgens hem maar één alternatief voor een fusie: "Dat is de zone van Lermes verdelen onder de aangrenzende politiezones. In dat geval beslissen de vier gemeenteraden van Lobbes, Erquelinnes, Merbe-le-Château en Estinnes tot welke zone ze toetreden".

Beste lezer

Allereerst willen we jullie bedanken voor jullie loyaliteit. Na 53 nummers is het tijd voor verandering voor het veiligheidsmagazine van de FOD Binnenlandse Zaken. Deze 53ste uitgave over het fusioneren van politiezones was de laatste in het oude formaat. Er wordt al hard gewerkt aan BeSafe Magazine 2.0! Maar om zeker te zijn dat we u tevreden stellen, hebben we uw mening meer dan ooit nodig. Vul daarvoor de tevredenheidsenquête in via onderstaande link. Uw beoordeling, opmerkingen en suggesties, positief of negatief, zullen ons zeer goed verder helpen.

Alvast bedankt en tot zeer binnenkort voor meer informatie over het vernieuwde BeSafe Magazine!

Vul hier de vragenlijst in:

www.besafe.be/nl/wat-vind-jij-van-besafe-magazine